

Nadać śmierci więcej sensu

Autor tekstu: **Erik Bartram Jensen**

Tłumaczenie: **Przemysław Piel**

Ludzie najczęściej zastanawiają się nad sensem życia pod wpływem silnego bólu psychicznego bądź fizycznego, albo w obliczu śmierci jednego z bliskich. Jesteśmy w stanie zaakceptować śmierć, gdy przychodzi naturalnie z wiekiem, kiedy nasze ciała nie potrafią się już dłużej jej opierać. Znaczenie przemijania dostrzegamy wraz z wiekiem spostrzegając skończoność naszej egzystencji, nie wiąże się to jednak z pełną akceptacją tego zjawiska. Najchętniej wcale byśmy o tym nie myśleli, niemniej jednak zmuszają nas do tego sytuacje życiowe, w których odchodzą znajomi nam ludzie. W pewnym momencie, obarczeni balastem wieku, uznajemy że nie ma żadnego objazdu, droga życia prowadzi zawsze do śmierci; sensownej lub nie, jeśli wynika z przypadku.

Wyzwaniem dla człowieka jest jej zrozumienie – z pomocą religii lub bez. Dla wierzących sytuacja rysuje się nad wyraz komfortowo, jako że dzielą oni wizję kontynuacji życia w postaci duszy idącej do raju, w którym ma być lepiej niż tu na ziemi. Fundamentalisci co prawda nadal wierzą w możliwość wyładowania w piekle, jednakże ci raczej myślą wyłącznie o sobie. Wszyscy zaś pozostali – bezbożni – sami muszą zająć się swoim zbawieniem... na czas. Wiara jest pośmiertną polisą na życie.

Wątpliwości mogą nie czuć się najpewniej w obliczu trudności z ugruntowaniem tego, co następuje w życiu po życiu przez co też przejawiają chęć do okopywania się – zwłaszcza za sprawą księży przychodzących je wypełnić, gdy wybija ostatnia godzina.

Świadomi niewierzący nie boją się śmierci, bo widząc ją przez naukowe okulary zdają sobie sprawę, że jest ona naturalnym końcem istnienia. Sądzą ponadto, iż wszelkie wyobrażenia życia pozagrobowego są tylko psychologicznym mechanizmem tłumiącym strach przed umieraniem, tworzącym iluzję nie pozwalającą bezsensowi istnienia zaglądać żyjącym w oczy.

Bezsens ten nie jest – mimo tego, że rodzimy się, by umrzeć – absolutny. Hannah Arendt powiedziała kiedyś, że *najistotniejszym przeznaczeniem człowieka nie jest umrzeć samotnie na końcu, lecz od początku urodzić się w zbiorowym świecie, w którym czyn jest możliwy, a my możemy ustanawiać nowe początki.*

Możliwość dostrzeżenia nieuchronności śmierci powinna pociągać za sobą działania polegające na pracy dla dobra przyszłych pokoleń z jednoczesnym ich uwzględnieniem przy okazji naszego własnego końca.

Wspólnota działająca z takich pobudek mogłaby np. zgodnie postanowić oddawać pośmiertnie własne organy lub nawet całe ciała na rzecz Uniwersytetów Medycznych, by pomóc kształcić przyszłych lekarzy. W taki sposób jednostkowa śmierć nabrałaby głębszego sensu, to jest pomogłaby innym w polepszaniu życia. Jeżeli jednak ktoś uważa taki krok za zbyt drastyczny, zawsze może poprosić biorących udział w pogrzebie, by miał kupować wieńce przekazali datki dla np. Lekarzy bez Granic. Prośbę taką można zawrzeć w swej ostatniej woli [1] przekazanej Krajowemu Stowarzyszeniu Życie i Śmierć [2]. W przypadku

chęci stania się dawcą organów wystarczy wypełnić formularz rejestracyjny na stronie duńskiej służby zdrowia www.sundhed.dk (<http://www.sundhed.dk>) . [3] Aby przekazać swoje ciało do celów naukowych, należy wypełnić specjalny formularz dostępny w każdym Instytucie Anatomii. [4] Racjonalista.pl

Wielu ludzi nie obawia się samej śmierci, lecz umierania, procesu który może być bolesny, odzierający z godności i bezsensowny. Zaradzić temu może na przykład uprzednie wpisanie się do specjalnego rejestru [\[5\]](#) również na stronie www.sundhed.dk (<http://www.sundhed.dk>), które jest równoznaczne z deklaracją, iż nie życzymy sobie podtrzymywania naszego życia w stanie agonalnym jak również w przypadku choroby, daleko posuniętego procesu starzenia się, wypadku, ataku serca itp., które doprowadziły do tak poważnego upośledzenia organizmu, że pacjent nie jest w stanie samodzielnie funkcjonować zarówno fizycznie jak i umysłowo.

Poprzez wczesne załatwienie omówionych tu spraw, w momencie kiedy jeszcze jesteśmy w stanie wszystko samodzielnie zaaranżować, zapewniamy sobie wielki wpływ na ostatnie godziny naszego życia oraz śmierć. Ułatwiamy w ten sposób życie naszym najbliższym, oszczędzamy im przykrości związanych z odpowiedzialnością i ustosunkowywaniem się do tych niezmiernie trudnych wyborów. W ogólnym rozrachunku wszystko to powinno nadać więcej sensu naszej śmierci.

Zobacz także te strony:

[Pogrzeby humanistyczne w Norwegii](#)

Przypisy:

[1] Autor opisuje tutaj jedną z możliwości występującą w Danii. W Polsce życzenia co do pochówku można zawrzeć w testamencie. – przyp. tłum.

[2] duń. *Landsforeningen Liv&Død* – jest to duńska organizacja powstała w 1881 r., początkowo działająca pod nazwą *Dansk Ligbrændingsforening*, której celem było dopuszczenie pod względem prawnym całopalenia na równi z innymi formami pochówku. Postulat zrealizowano już w pierwszym roku działalności stowarzyszenia, kremacje ustawowo zrównano z pochówkiem trumiennym w 1975 roku. W 2001 roku organizacja przyjęła obecną nazwę. Stowarzyszenie stoi dziś na straży przestrzegania ostatniej woli zmarłych. – przyp. tłum.

[3] W Polsce pobieranie narządów do przeszczepu reguluje ustawa, która mówi, że dawcą staje się każdy zmarły, który za życia nie wyraził sprzeciwu. Prawo to niestety nie jest w pełni egzekwowane, gdyż często zdarza się, że rodzina nie wyraża zgody na pobranie organów. Rozsądnym zatem jest poinformowanie o swojej woli najbliższych oraz wypełnienie jednego z dostępnych oświadczeń woli – www.poltransplant.org.pl – przyp. tłum.

[4] W Polsce należy poświadczyc notarialnie dwa egzemplarze aktu przekazania zwłok, jeden przesłać na adres Uniwersytetu Medycznego. Należy też podać dane dwóch osób, które poinformują uczelnię o śmierci donatora. – przyp. tłum.

[5] W oryginale: Livstestamenteregistret – dosł. Rejestr testamentów życia. Słowo to nie ma odpowiednika w języku polskim. – przyp. tłum.

Erik Bartram Jensen

Magister historii oraz filologii duńskiej, redaktor i wydawca, przewodniczący Stowarzyszenia Humanistycznego w Viborgu (Humanistisk Selskab i Viborg), współzałożyciel Towarzystwa Humanistycznego (Humanistisk Samfund) – organizacji zajmującej się ceremoniami humanistycznymi w Danii. Autor, współautor i redaktor wielu książek, m.in. *At leve og dø uden religion* (Życie i umierać bez religii); *Partier, ideologier og værdier* (Partie, ideologie i wartości); a także *Et sidste farvel – uden præst* (Ostatnie pożegnanie bez księdza) – podręcznika dla mistrzów ceremonii pogrzebowych opartego na doświadczeniach norweskich humanistów.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 11-09-2008 Ostatnia zmiana: 14-05-2009)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,6068) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,6068>)

Contents Copyright © 2000-2009 Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2009 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl